

Probablement per sempre

LAURA CASTILLO

NARRATIVA

Sílvia Soler, *Mira'm als ulls*.
Premi Fiter i Rossell. COLUMNA.
Barcelona, 2004.

Diu que els ulls són el mirall de l'ànima. També diuen que les mentides s'endevinen per la mirada. Però potser només és una dita perquè la Blanca, la protagonista de *Mira'm als ulls*, no aconsegueix descobrir veritats a les pupil·les. Li cal una novel·la, una illa que es bressola sota el sol del Mediterrani, un cercle de casualitats i d'històries paral·leles per trobar-les.

Sílvia Soler aprofundeix en les bases de la confiança, de l'amor i la infidelitat. L'autora ens adverteix del fràgil equilibri que enllaça tots aquests mots –la mateixa fragilitat amb què construïm el nostre món– i ho fa amb la destresa dels rondallaires acostumats a feinejar amb paraules. *Mira'm als ulls*, com el seu títol, és una novel·la diàfana i àgil, com la seva protagonista.

La novel·la gira al voltant del paral·lisme que es crea entre una parella del centre de Barcelona i una parella de ficció que viu en una illa italiana. La protagonista, la Blanca, s'alça com una espècie de Quixot implantat a l'època de la igualtat de gèneres: el seu matrimoni trontolla a mesura que es capbussa en la lectura d'una novel·la. Realitat i ficció es barregen en un joc de miralls; a mesura que la protagonista avança en la lectura la seva realitat es confon amb la del personatge de la Bruna, la dona traïda pel seu marit.

XAVIER CARRION

LA NARRADORA SÍLVIA SOLER HA ESCRIT UNA NOVEL·LA SOBRE LA INFIDELITAT

També els noms juguen a aquest joc d'emmirallaments. Blanca i Bruna. El sol i l'obaga d'una mateixa història. Sílvia Soler aconsegueix infiltrar el lector en la trama: la Blanca llegeix la història de la Bruna, i nosaltres, com en un joc de nines russes, som testimonis dels pensaments de la Blanca.

Mira'm els ulls té un començament lent, com de locomotora antiga, de carbó. A poc a poc giren les rodes de ferro... i coneixem a la protagonista, la Blanca, i el seu marit violoncellista. A mesura que confon realitat i ficció i s'endinsa en els dubtes, la locomotora va prenent velocitat. Passen els arbres –de pressa–, els túnels –de pressa, de pressa–, i la novel·la canvia d'escenari: la Blanca fuig a Itàlia. Sona el xiulet de l'estació i les rodes espurnegen mentre frenen, el cap d'estació ens anuncia

que aquest pot ser un capítol clau per resoldre la trama. La Blanca també ho sap, ha vingut a Itàlia cercant les veritats que no ha sabut llegir als ulls.

Què s'ha de fer? Mirar el dolor als ulls o esforçar-se per ignorar-lo? Amb aquest recurs la Sílvia Soler tanca el procés de maduració de la Blanca: passa de creure en l'amor immaculat a enfrontar-se a la possible infidelitat i plantejar-se quin pes real té a la seva relació. Es pot perdonar una infidelitat? Ho vol fer?

Els interrogants traspassen el full imprès per encarar-se al lector. No és cap història de princeses i cavallers; no hi ha anisos, ni finals vaticinadors de felicitats eternes. L'amor per sempre? Sílvia Soler ens respon amb un somriure còmplice. Probablement per sempre.

En conjunt, *Coses que cal saber* és un llibre molt remarcable que recorda l'asfixiant univers del novel·lista nord-americà Chuck Palahniuk, el del més clàssic Kurt Vonnegut i el de l'estol dels nous narradors joves dels Estats Units. Poe, Hemingway, Faulkner, Carver i Auster són a la base de la narrativa d'A.M. Homes, per bé que l'autora obre nous camins amb aires renovats, sovint d'una pestilència aclaparadora. Homes ha estat considerada l'autora més atrevida de la seva generació. Les seves narracions decrien la part fosca de la psicologia d'homes i dones dels nostres dies, atrapats per la civilització tecnològica, radicalment solitaris, perduts en la selva de la societat actual.

IRONIA FREDA I SARCASME

Tot i el realisme descarnat de la seva prosa, l'estil de Homes té concomitàncies amb el realisme màgic i la ciència-ficció, matisat sovint amb una dosi d'ironia freda, propera al sarcasme. La prestigiosa publicació *The Guardian* qualificava el recull com "una col·lecció divertida, brillant i enèrgica, suau com l'aire, estranya com un somni i monstruosa com la veritat mateixa". Anagrama va publicar el 2001 *Music for Torching* amb el títol *Música para corazones incendiados*, novel·la que, tot i tenir una crítica excel·lent, va passar bastant desapercibuda. És d'esperar que l'edició de *Coses que cal saber* propiciï la publicació de la resta de la seva obra i que l'esforç d'Angle Editorial es vegi recompensat. A.M. Homes és una autora que cal no perdre de vista.

NARRATIVA

Estima i fes el que vulguis

DAVID CAMINADA

Jordi Ibáñez Fanés, *Una vida al carrer*.
TUSQUETS EDITORS. Barcelona, 2004.

La vida i la literatura tenen en comú que la millor actitud per encarar-s'hi és atrevir-se a fer coses, ser valents, llançar-se i no veure's frenat per conservadorismes o estratègies massa prudentes. En la vida s'aprèn experimentant coses i situacions, provant, equivocant-se o encertant-la, tornant a equivocar-se o tornant a encertar-la. De la mateixa manera, en la literatura s'avança innovant, obrint nous fronts, descobrint noves històries i noves maneres d'explicar-les. En aquest sentit, no es pot negar que *Una vida al carrer*, la primera novel·la del crític i professor universitari Jordi Ibáñez Fanés (Barcelona, 1962), és una proposta innovadora. Però com a tal no és apta per a tots els públics.

Una vida al carrer té un punt d'arrencada i un argument molt senzills i quotidians. De fet, Ibáñez Fanés no pretén altra cosa que, deixant anar la ment i el pensament, comprendre com es teixeixen les línies de la vida, com casualitat rere casualitat, encontre rere encontre, s'acaba dibuixant, perfilant, això tan fàcil (o potser tan difícil, depèn de com es miri) que és viure. Com l'atzar acaba configurant el currículum vital i personal de cadascú. Jordi Ibáñez Fanés tria com a eix del seu relat una història ben normal: el protagonista, després de prendre's un cafè a l'antic Dòria, inicia un passeig per la Rambla de Catalunya de Barcelona que el portarà a recordar familiars, amics, històries del passat, del present i del futur. En aquest camí per descobrir les línies (casualitats o capricis) de la vida, a part de prendre's uns quants cafès i algun whisky, recordarà –sempre encuriós pel nom de l'escultor de la girafa que hi ha a dalt de tot de la Rambla i del bou de baix– la història del pare Amadeu Martínez Martí, que va casar el seu amic Jordi Sandra, xrelogiós. Així mateix, el protagonista es trobarà a la cerveseria Capitán Cook amb Albert Malson, l'Albertito *Pesadilla*, i més endavant es creuarà amb el senyor Clotas.

Ibáñez Fanés, que ja havia publicat l'assaig *Después de la decapitación del arte* (1996), combina en *Una vida al carrer* la quotidianitat d'un passeig per la Rambla de Catalunya amb reflexions i citacions d'un elevat nivell intel·lectual que li permeten recordar (sovint en l'idioma original) el pensament de destacats filòsofs o escriptors, així com músiques i pel·lícules com *Ser o no ser* de Lubitsch.

Una vida al carrer no és un llibre fàcil ni una novel·la convencional. Dividida en cinc capítols, el seu contingut brolla espontàniament, sense cap ordre, com passaria si féssim l'exercici de deixar anar la ment, en llibertat, durant una estona. La llibertat és bona però a vegades pot provocar una dispersió argumental. Amb tot, una cosa queda clara després de llegir *Una vida al carrer*. I no ho defineix ningú millor que sant Agustí: "Ama et fac quod vis" ("estima i fes el que vulguis"). En aquest sentit, no hi ha dubte que l'episodi més emotiu d'aquesta novel·la és la història final del metge jueu atrapat en l'Holocaust nazi. Com repeteixen el protagonista d'*Una vida al carrer* i els qui l'envolten, "el món gira tot al voltant de l'amor". "Ama et fac quod vis".

Miralls esfèrics

JOAN AGUT

NARRATIVA

A.M. Homes, *Coses que cal saber*.
Traducció d'Irma Triginé.
ANGLE EDITORIAL. Barcelona, 2004.

Els miralls esfèrics, còncaus i convexos, reflecteixen les imatges reduint-ne o ampliant-ne les dimensions. Amb algunes variants, han estat utilitzats com una atracció de fira en què la persona que s'hi encara apareix deformada, com un monstre efímer i reconeixible. Aquest símil el podríem aplicar a l'obra *Coses que cal saber* de l'escriptora A.M. Homes.

Nascuda el 1961 a Washington, A.M. Homes és autora de les novel·les *Jack* (1989), *In a Country of Mothers* (1993), *The End of Alice* (1995) i *Music for Torching* (1999) i del recull de narracions breus *The Safety of Objects* (1990). *Coses que cal saber* és la seva darrera obra. L'autora és professora d'escriptura creativa a la Universitat de Columbia i viu a la ciutat de Nova York.

Coses que cal saber aplega onze narracions diverses, d'extensió variable,

que tenen en comú una visió peculiar de la realitat, molt imaginativa, sovint inquietant com un malson. Inicia la sèrie *Classe de xinès*, un relat d'una atmosfera opressiva en què es posa de manifest l'estranyesa de la realitat quotidiana. *Matalàs en l'aigua*, flotant descriu un procés de diverses metamorfosis d'una adolescent que a la piscina de casa seva s'imagina viure amb un coiote que es transforma en ànec. *Georgica* és per al nostre gust la perla del recull. És una narració eròtica insòlita, d'una originalitat sorprenent, que no descrivim per no desvelar la contínua sorpresa del relat. *Remei* i *L'expressera dama* i *l'heroi de futbol americà* acaben donant el to de la qualitat literària del recull, el primer com a exponent de la comunicació humana en el si de la família i el segon com una sàtira sagnant d'un hipotètic matrimoni Reagan presoner de l'autisme i la paràlisi mental de l'exmandatari de la Casa Blanca. La malaltia, el sadisme, el món complex de l'adolescència, la presència de la mort, les relacions familiars, la dictadura de la tècnica, entre altres qüestions que configuren el món actual, són presents en l'obra d'A.M. Homes.